

**Aquathermie i.c.m. bodemenergie
op Amsterdam-Centrum-eiland.**

Energieneutrale warmte- en koudevoorziening?

Over Eteck

**Eteck is een full service warmteleverancier.
Wij ontwikkelen, realiseren en exploiteren duurzame
warmte- en koudesystemen in woningbouw en de utiliteit.**

- **Meer dan 45.000
warmteaansluitingen**
- **Over meer dan 235 projecten
door geheel Nederland**
- **Opgericht in 1895**

Uw presentator

Gertjan de Joode
20 jaar werkzaam als ontwikkelaar en kennismanager bij Eteck

Doelstelling en bouwprogramma Centrumeiland

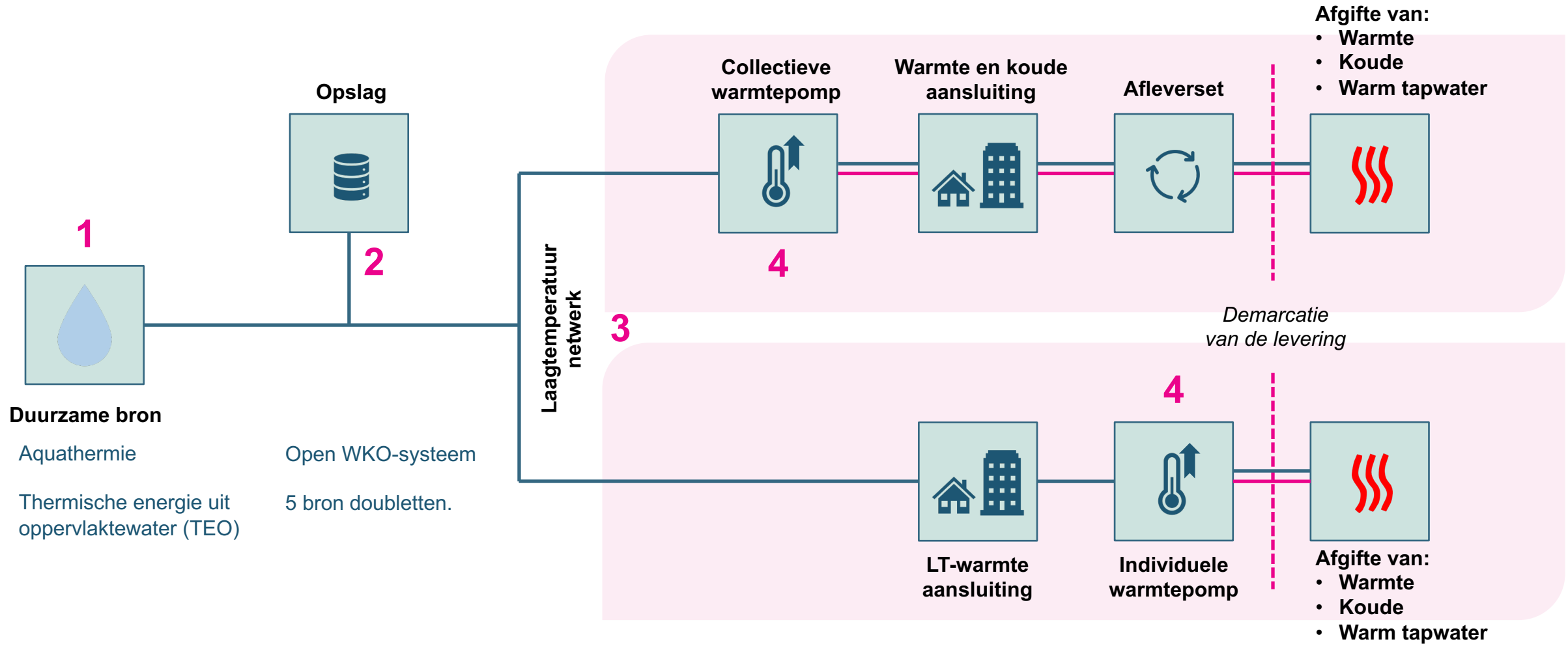
Doelstelling

- Energieneutraal Centrumeiland
- Alle benodigde energie 100% hernieuwbaar

Kenmerken en uitgangspunten van de concessieverlening

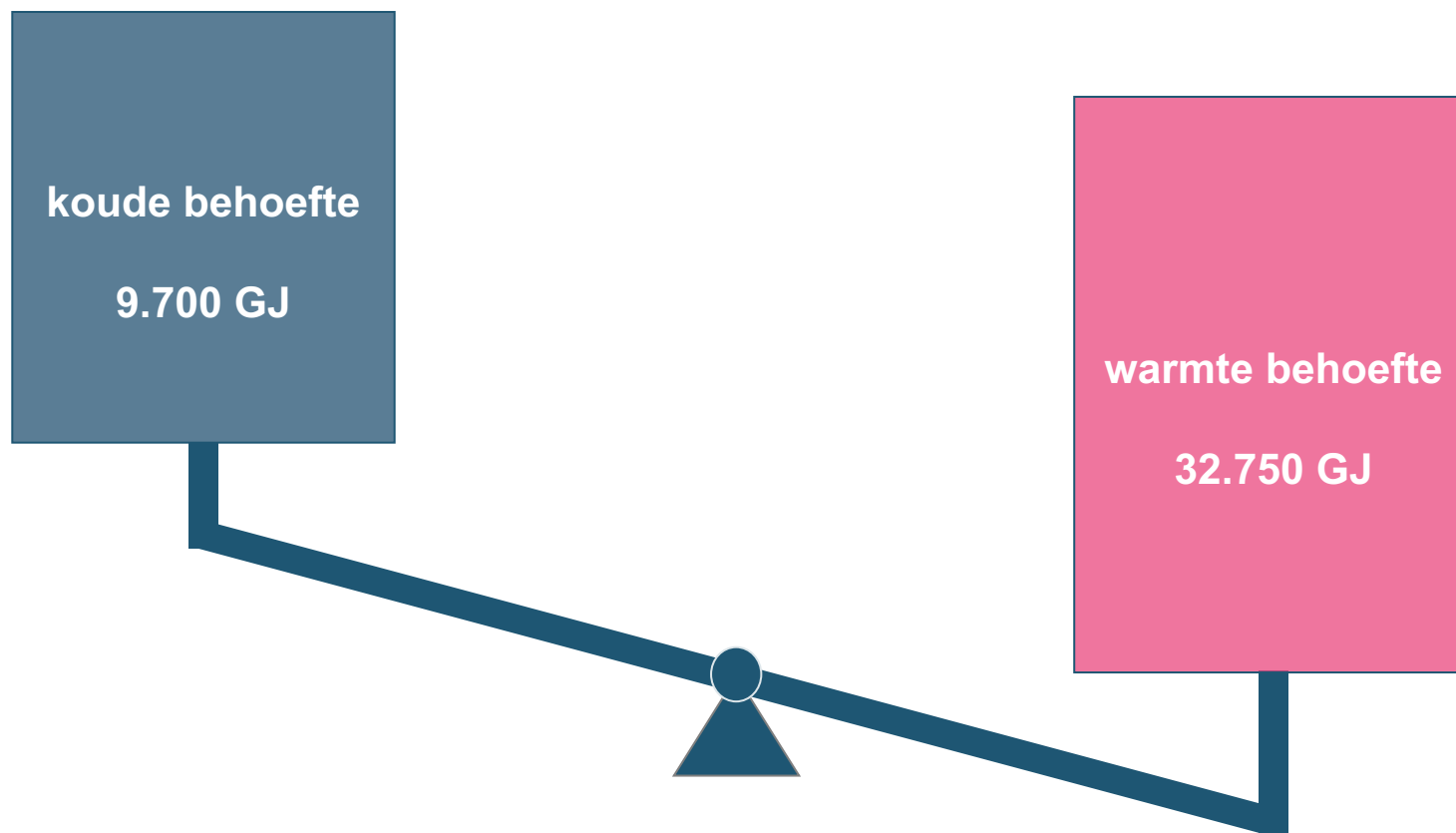
- 1500 woningen, gemiddeld 5 woonlagen
  - 67% zelfbouw-woningen
  - 13% projectontwikkeling via tenders
  - 20% projectontwikkeling door woningcorporaties
- 27.000 m² BVO voorzieningen
- Keuze voor bodemenergie / WKO vooraf door gemeente gemaakt

Gebiedsgebonden systeemopzet van Centrumeiland

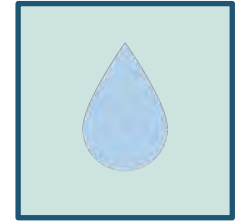
Energiebehoefte woningen en voorzieningen

Benodigde thermische energie
per seizoen geleverd via het LT-netwerk

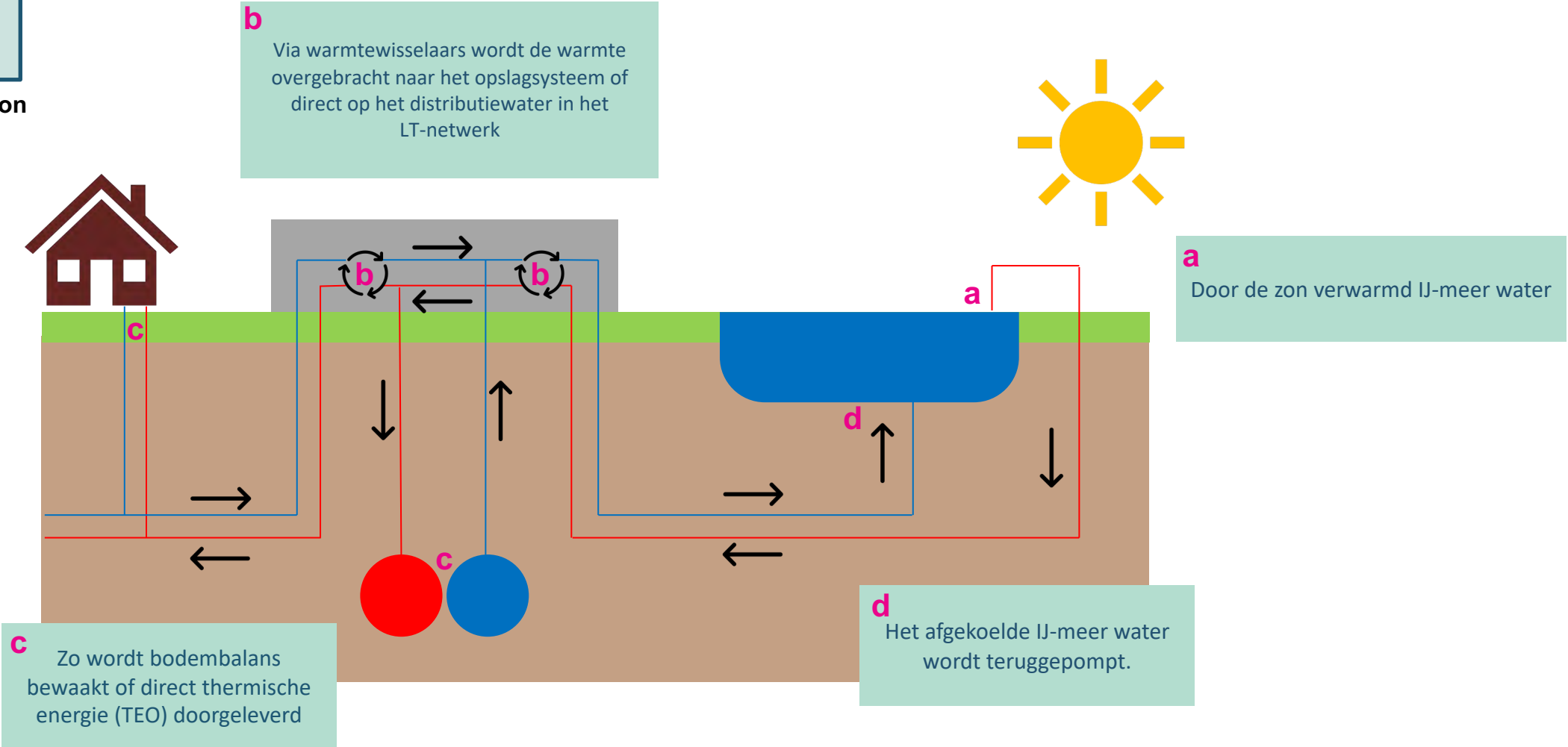

Zonder aquathermie: thermische onbalans!

Zo werkt thermische energie uit oppervlaktewater (TEO)

Duurzame bron
1

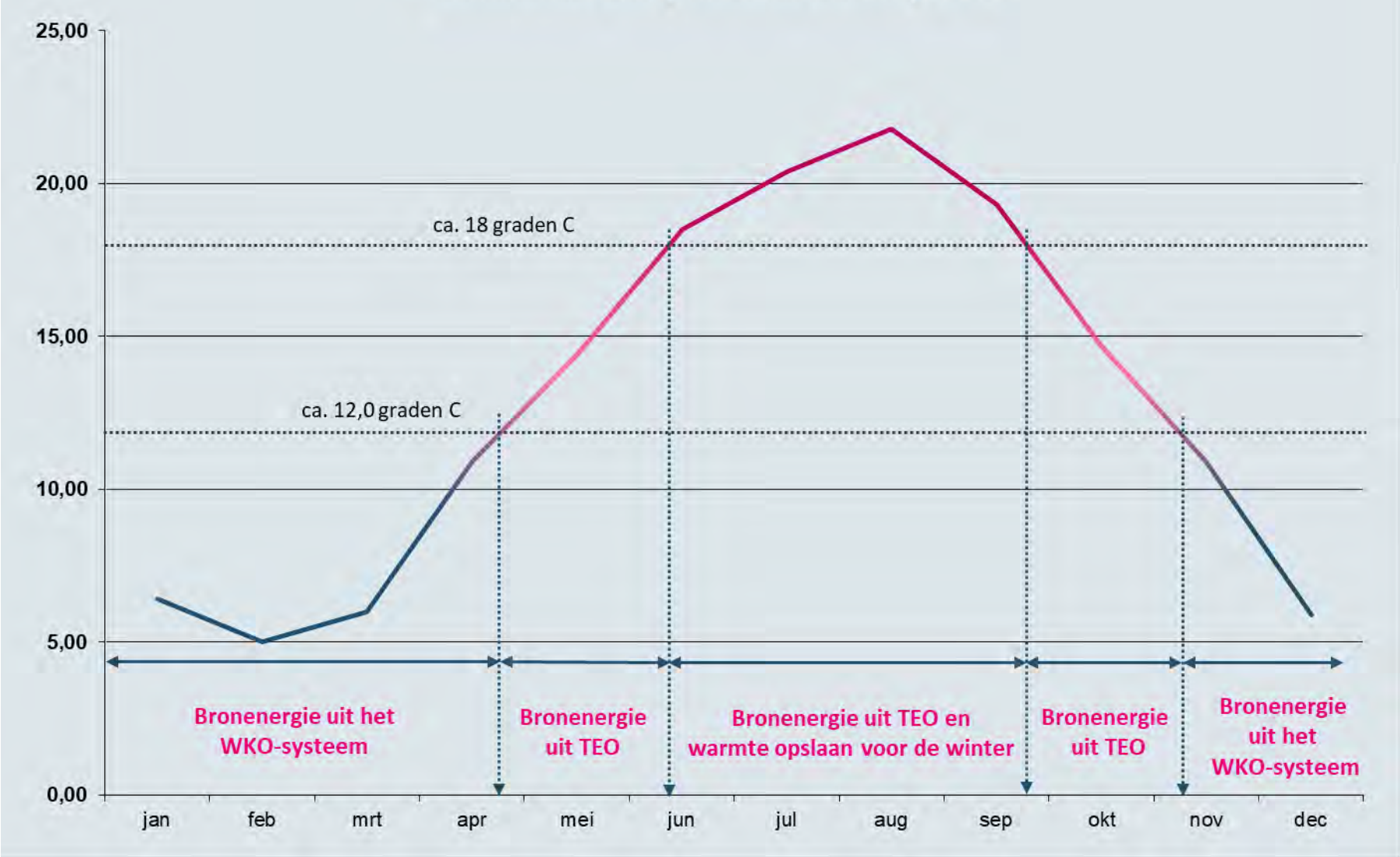

Globaal temperatuurverloop IJ-meer

Duurzame bron
1

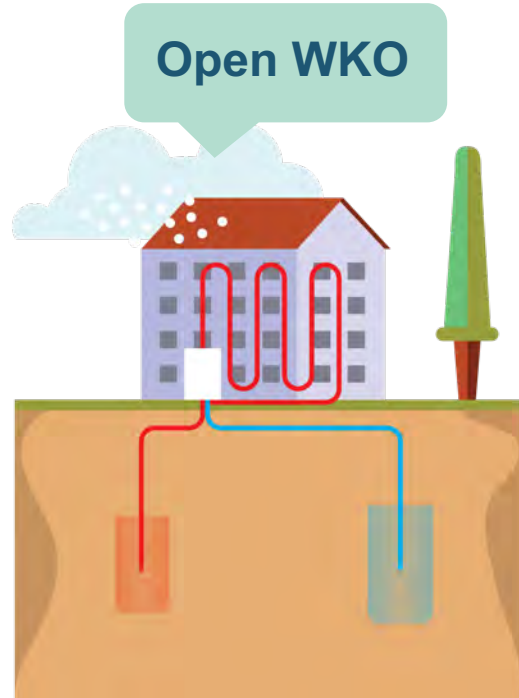

Het open WKO systeem

Opslag
(WKO)

2

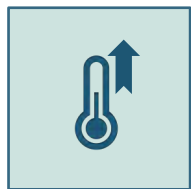
Wat is het?

- 5 doubletten
- watervoerende zandpakketten
- Warmtewisselaars tbv fysieke scheiding

Kenmerken TEO		
Temperatuur	15 - 25	°C
Debiet	350	m ³ /uur
Warmte	6.000	MWh _t
Vermogen	2,9	MW _t

Kenmerken WKO		
Temperatuur	8 - 15	°C
Debiet	1.250	m ³ /uur
Warmte	9.050	MWh _t
Vermogen	10,2	MW _t

Individuele warmtepomp opstelling

Lokale
opwaarding

4

Wat er vooraf ging aan de realisatie van het bodemenergiesysteem

2016

- Aankondiging tender

2017

- Inschrijving
- Concurrentiegerichte dialoog

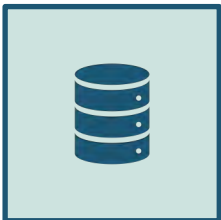
2018

- Aanvang concessie periode
- gefaseerde start bouw

Voorjaar 2020

- Eerste levering van warmte en koude

Opslag
(WKO)

2

Booropstelling

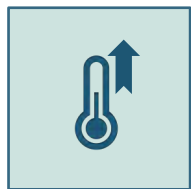
Overzicht van de centrale techniek ruimte

LT-netwerk

3

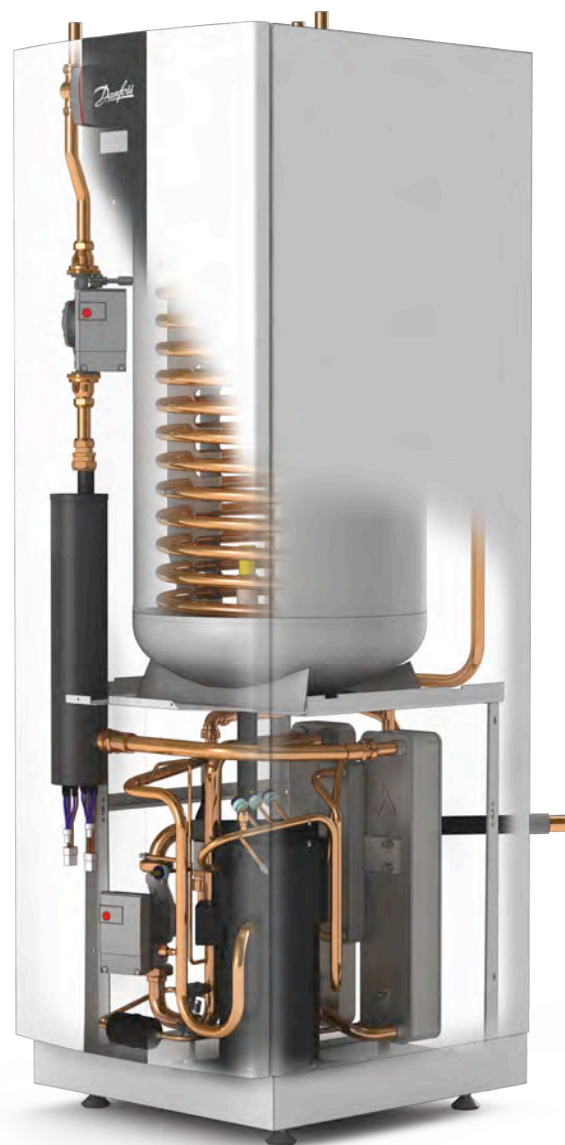

Individuele warmtepomp opstelling

Lokale
opwaardering

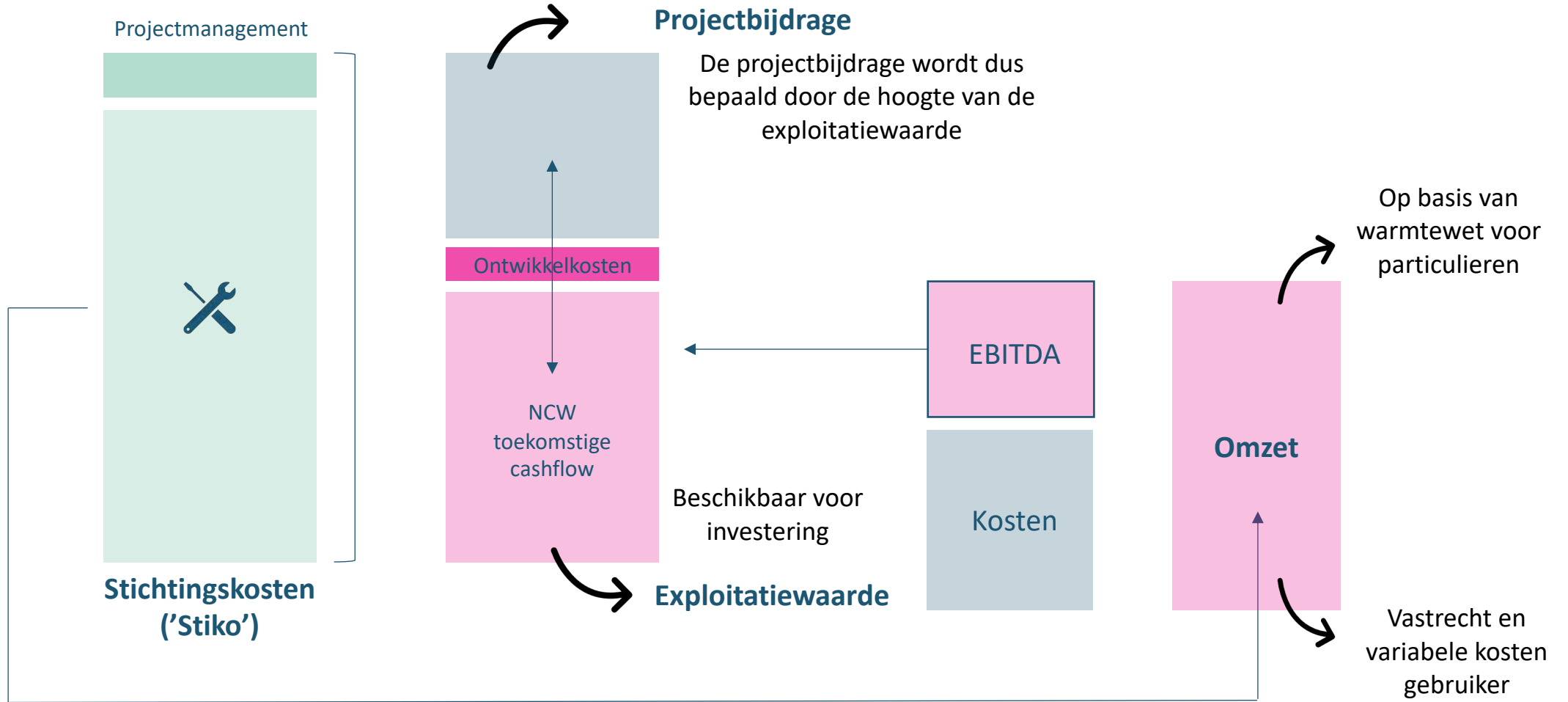
4

Praktijk
opstellingen

De Exploitatie opzet

Met de exploitatie van het project kan een bepaalde omzet worden behaald

De voordelen voor de eindgebruiker

Energieprestatie:

Woning voldoet aan EPC van $< 0,2$ (gemeente Amsterdam)
Per 01-01-2021 gelden de BENG-eisen.

Tariefstructuur:

Vastrecht warmte, vastrecht koude +
kosten voor variabele afname warmte.
Geen variabele kosten voor koude.

Geen elektrakosten voor de individuele
warmtepomp. Deze zijn via het secundair
allocatiepunt voor Eteck.

Tarievenkader warmtewet:

Tarieven kleinverbruikers zijn $<$ dan max prijs ACM.
Bij start tender gelijk aan tarief SV-Amsterdam.

Op
hoofdlijnen

Onbezorgd gebruik van een warmtepomp
en 100% energie neutraal.

Exploitatieaspecten concessieverlening

- 30 jarig exploitatierecht
- Recht van opstal op alle installatie delen
- Onzekerheid: Grootste zelfbouwlocatie van Amsterdam (67% zelfbouw, 20% sociale huur, 13% projectontwikkeling)
- Vooraanleg vereist t.b.v. 100% bezetting
- Aansluitplicht vanuit het warmteplan niet van toepassing op (collectieve) zelfbouwers

Wat zouden de alternatieven zijn

HT-warmtenet

- Levering van warmte via HT-warmtenet.

HT-warmtenet

- Niet 100% energieneutraal
- HT-temperatuur niet nodig bij huidige en toekomstige energieprestatie woningen
- **Geen koude levering mogelijk** (individueel via airco)

Individuele LW-Warmtepomp

- Individuele levering van warmte- en koude via lucht-water warmtepomp.

Individuele LW-Warmtepomp

- Onvoldoende dakvlak om 100% energieneutraal te zijn.
- Mogelijk geluidsissue i.v.m. aaneengesloten bouwwijze
- **Kostbare koude levering**

Individuele Bodem-warmtepomp

- Individuele levering van warmte- en koude via water - water warmtepomp met bodemlus.

Individuele Bodem-warmtepomp

- Onvoldoende dakvlak om 100% energieneutraal te zijn.
- Verbod op doorboren van opgespoten gebied (eiland)

Houtpallet branders

- Individuele levering van warmte.

Houtpallet branders

- Eisen aan fijnstof uitstoot.
- **Geen koude mogelijk** (individueel via airco)

Wat hebben we geleerd?

- Laat ruimte om een gebiedsontwikkeling gezamenlijk uit te werken. Tender (indien noodzakelijk) dus in een zo vroeg mogelijk stadium.
- Betrek de exploitant als stakeholder in een gebiedsontwikkeling / warmtekavel. Denk daarbij aan bronlocaties, wenstracés, centrale techniek.
- Leg het ontwerp van een energievoorziening niet tot in detail vast. Laat ruimte voor optimalisatie vanaf het 1ste ontwerp en n.a.v. maatschappelijke ontwikkelingen.
- Stimuleer vanaf het 1ste ontwerp de beste oplossing op alle fronten, financieel, juridisch, energetisch.

Het resultaat !

'Nul' CO₂ uitstoot!
100% Energieneutraal!

Amsterdam -Centrumeiland
gaat samen met Eteck voor nul!